

-Vi må aldri slutte å lete etter historien!

Hans Fredrik Dahl er ved veis ende i et ti års maratonløp.

Om en drøy uke presenteres boka som garantert vil bli en av høstens mest omdebatterte: Vidkun Quisling - en fører blir til.

Nå kan en kanskje spørre seg; trenger egentlig det norske folk å bli brydd med enda en bok om norgeshistoriens mest forfattede person, selve symbolet på landsforræderen, Vidkun Quisling?

- Nettopp dette gjør oppgaven for en biograf ekstra delikat! Men samtidig er det klart at en skal ikke bry folket med en ny bok om personen Vidkun Quisling uten at den kan tilføre historien nye opplysninger.

- Det vil jeg si at jeg gjør, sier Hans Fredrik Dahl.

Øivind Eriksen

- Det er mye nytt kildemateriell bak denne nye Quisling-biografen, innrømmer Dahl.

Den blir forevrig på to bind. Drkedet en gang i 1992. Som bakgrunnsmaterieell for bind en har Han Fredrik Dahl hatt tilgang til kildematerieell som aldri har vært offentliggjort for øyet tidligere.

Så som Quislings filosofiske manuskripter "Universismen". Han var kjent som en filosof. Det har også gått mange rykter om hans filosofiske nedtegninger.

- Men da disse ble åpnet viste det seg å være adskillig mindre enn verden hadde trodd. De var kortere og helt teoretiske om hvordan man kunne vinne erkjennelse om verden. Og de var så godt som blottet for politiske betraktninger.

Men også hele hans korrespondansearkiv og manuskriptene fra alle hans taler.

eller partiarkivet for NS som befinner seg i Riksarkivet, og som først ble tilgjengelig på 80-tallet har fremskaffet nytt bakgrunnstoff og vil være med på å gi historien nye opplysninger, ifølge Dahl.

- Betyr dette at du er ute etter en hvitvasking av landsforræderen eller en forherligelse av Nazismen, Hans Fredrik Dahl?

- Nei! Det Vidkun Quisling gjorde 9. april 1940 kan han aldri tilgis for.

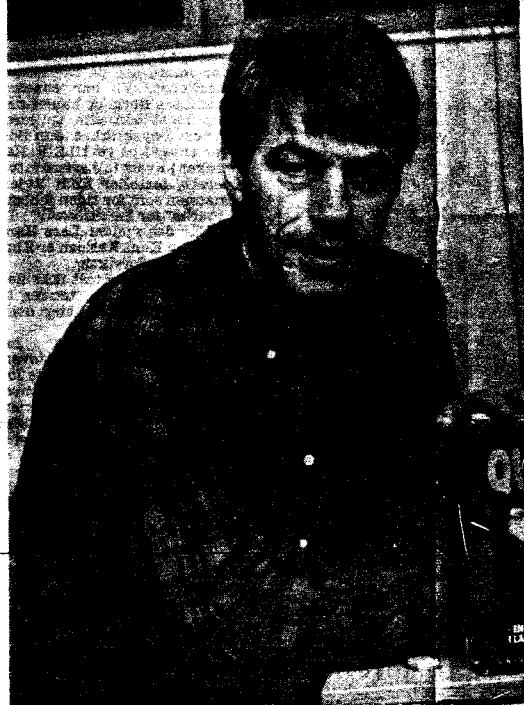
Han vil gå inn i historien som en av vår nasjons mest forfattede menn. En hel generasjon nordmenn føler seg forsonlig sveket av hans oppdreden.

"Vi må aldri slutte å lete etter historien"

Indre Akershus Blad

Fredag 11. oktober 1991

1940 BJØRKELANGEN (Akershus)

Artikkelen fylte en hel side med småbilder av Dahl, og uthevelser med godt rom omkring. Klippet og montert "komprimert" av R.S.Grude, Oslo.

VED VEIS ENDE: Etter ti års arbeid er Hans Fredrik Dahl ved veis ende med sin Quisling-biografi. Om halvannen uke presenteres det første av to bind. Alt tyder på at biografien inneholder nye opplysninger i seg. (Foto: Øivind Eriksen).

- Men samtidig må en aldri slutte å lete etter historien! Finnes det nye fakta og opplysninger må disse bringes fram og settes på sin rette plass.

- For å lage en biografi som denne må en forstå begge parter, sier Hans Fredrik Dahl.

- Når du snakker om hvitvasking, så kan jeg vel si ja til at han blir det på visse punkter, men nei på andre.

- Men det er på det rene at det i kjølvannet av hatet til denne mannen har grodd fram mange forestillinger som ikke har realitet!

- Javel! Men kan du da kanskje gi en kort karakteristikk av mennesket Vidkun Quisling etter ditt ti år lange arbeid?

- Når jeg har skrevet 1000 sider om personen så er ikke det enkelt.

- Jeg har lagt vekk på å spore opp nye detaljer og stoff i størst mulig utstrekning. Så får folk lese boka selv, og lage seg sine egne kortversjoner ut fra egne inntrykk.

- Men jeg må si at han er en mer interessant person enn jeg hadde trodd. Mindre dum og naiv enn de inntrykk som er gitt i de tidligere bøkene om ham. Heller mer ambisiøs.

- Og maktsyk?

- Nei, det vil jeg ikke si! Hvor rart det enn kan høres ut.

- Det var hverken det, dumhet eller dårskap som førte til hans vurderinger 9. april 1940. Selv om han visste at hans handling var helt på tvers av opinionen.

- Han visste utmerket at hans handling var upopulær. Men han undervurderte graden av den.

- Nettopp det at han med åpne øyne handlet som han gjorde, gjør forræderiet enda alvorligere - og enda mer interessant for en biograf.

- Hvorfor denne handlingen da?

- Quisling hadde troen på nazismen. Han hadde i mange år følt slektskap med tysk nasjonalsosialisme. Men var også klar over at det ville være ensbetydende med politisk selvmord å bygge ut et samarbeid med Hitler.

- I utgangspunktet var Quisling for norsk nøytralitet.

- Men om dette var uungærlig, var han ikke i tvil om hvilken side han ville velge, opinionen til tross. Dette for at Tyskland var klart sterkest militært.

- Men hvorfor denne fullstendig overseelse og neglisjering av opinionen?

- Politikere er nødt til å ønsketenke. De vil forandre virkeligheten ved å mene - optimistisk på egne vegne, pessemistisk på andres. Quislings optimisme på Hitlers vegne ble til slutt hans bane.

- Det er forevrig verdt å merke seg at han allerede fra 1935 ble finansiert fra Tyskland. Dette er nye opplysninger som har kommet frem under mitt arbeid med boken, sier Dahl.

I 10 år har han arbeidet med denne biografien.

Underveis har han spadd seg gjennom titusener av dokumenter i såvel innland som utland. Vært rundt i syv land.

Intervjuet mennesker i hopefall. Fra sympatiserer av landsforræderen og hans eneste gjensvarende bror, bosatt i USA, til personer som sørget for Quislings uungærlige endelighet, henrettelsen på Akershus festning.

- Men jeg har lagt mye vekt på å kartlegge hans barndom og oppvekst nede i Fyresdal i Telemark.

- Et ordtak heter at barnet er mannens far. Derfor ser jeg denne delen av puslespillet om Vidkun Quisling som viktig!

- Men konklusjonen på boka er at Vidkun Quisling stadig vil fremstå som selve symbolet på en landssviker?

"Allerede fra 1935 ble Quisling finansiert fra Tyskland".

"Nettopp det at Quisling handlet med åpne øyne, gjør forræderiet enda alvorligere".

- Ja. Men samtidig så synes jeg det er viktig å få frem alle fakta man kan frembringe om en av norgeshistoriens viktigste personer. Selv om de kan være med på å gi en annen oppfatning av personen Vidkun Quisling, sluttet Hans Fredrik Dahl.

På vårt spørsmål om han tror det vil storme rundt ørene på han etter utgivelsen av boken er han forventende.

- Jeg skal ikke spå noe. Tiden vil vise, sier hvis oppgave som historiker er å dokumentere fakta og ikke gjette inn i fremtida.

Men at de fakta han fremlegger på de 600 sidene mellom permene i boka, inneholder kimer til strid og debatt, be nekter han ikke.

Men han engster seg ikke for det.

Selv om han trives best i stille og rolige omgivelser på fredelige Larsbråte nord for Momoen, har han heller ikke noe imot en hestestorm eller to om temået er interessant.

For Hans Fredrik Dahl er temået Vidkun Quisling, Nasjonal samling og norsk krigshistoria generelt interessant - svært interessant.

100673